

הנשענה

צו

כיצד רותמים תלמידים ללמידה משמעותית בימים אלו?

כרטיס כניסה – מתן מענה רגשי

על כן שתה ואכול ושמח ביין
היום צעיר אתה מחר תזקין
כן רק היום בזול ומחרתיים
על הסכין, על הסכין.

(נעמי שמר)

בחרו שיר אחד מהמופיעים כאן או כל שיר אחר, שמשקף את תחושתכם
ביחס למצבכם עד כה בבית הספר. בהשראת השיר, רשמו לעצמכם 2-3
משפטים המתארים תחושות, מחשבות והרהורים ביחס למצבכם.

קחי מה שתרצי,
מי יסרב לך
קחי את העולם כולו
מי יוכל לומר לך לא

(מאיר גולדברג)

עוד נגיע נגיע
עוד נגיע ליום המואר
עוד נפתיע נפתיע
עוד נפתיע את יום
המחר

(אהוד מנור)

הכניסיני תחת כנפך,
והיי לי אם ואחות,
ויהי חיקך מקלט ראשי
קן - תפילותיי הנדחות

(חיים נחמן ביאליק)

מתנות קטנות
מישהו שלח לי מתנות קטנות
כמו הכוח לקבל את מה שאין
את מה שיש מה עוד אפשר כבר

(רמי קליינשטיין)

וחדר זה עודו שומר לבקש
זיכרון ימים יפים יותר
עקבות סופה אשר
פרחה לה
כאן שום דבר אינו דומה
לאשר עבר לאשר חומק
לאשר הולך אתנו הלאה

(ז'אק ברל, תרגום נעמי שמר)

אומרים שהאדמה שלנו
מסתובבת סביב צירה
איפה הציר שלי?
להסתובב זה דבר נורא

(חנור לזין)

אני ואתה ננסה מהתחלה,
יהיה לנו רע,
אין דבר זה לא נורא,
אמרו את זה קודם לפני
זה לא משנה – אני ואתה
נשנה את העולם

(אריק איינשטיין)

לא רוצים לישון רוצים
להשתגע
רגל, רגל יד ביד
בוא נרקוד ריקוד נחמד
לא רוצים לישון רוצים
להשתגע

(חיים חפר)

שמירת אור

מוסיקה עוברת, מוסיקה גוברת
מרעידה המיתר
מוסיקה סוערת, מוסיקה נשארת
והזמר איתה

ממה נובע הקושי?

תלמידים מרגישים **אבודים** במסגרת החינוכית, **אינם משתתפים** באופן סדיר בשיעורים. חלקם **מאחרים** לשיעור, **מחסירים** שיעורים **ולא מתפקדים**.

תלמידים מגיעים **טעונים רגשית** בגלל הצפיפות והסגירות בבית. רואים בכיתה התנהגויות תלמידים המעידות על **מצוקה נפשית**, כולל **תוקפנות**.

מרגישים **מנותקים** מהנעשה בכיתה

חוסר פניות ומוכנות רגשית ללמידה **והעדר מוטיבציה** ללמידה סדירה בכיתה

קושי ביצירת קשרים חברתיים **ובידוד חברתי**.

קושי המורים נובע מהפער העצום בין המצב הקודם בו הם הצליחו לנהל כיתות ולהחזיק משמעת והקשבה ולמידה פעילה

לבין המצב כיום בו עומדים מול כיתות שיש להתחיל איתן מההתחלה מבחינת הרגלי הלמידה ויחסי מורה-תלמיד,

מה שהיה... תשכח מזה....

- כולנו נדרשים להפנים שהחזרה מתקופת הסגרים והבידודים להוראה בכיתות אינה חזרה למה שהיה אלא **למציאות חדשה** ואחרת

המורים נדרשים לרענן מיומנויות בסיסיות של:

ניהול כיתה

התמודדות עם בעיות משמעת

יצירת סמכות מורה בכיתה

ניהול שיעור אפקטיבי

הבאת התלמידים ללמידה פעילה ואפקטיבית

תהליכי מישוב בונים

שאלות שנרצה לענות עליהן יחד היום

- כיצד לייצר/לחדש סמכות מורה בכיתה?
- כיצד לנהל שיעור אפקטיבי ללמידה?
- כיצד לבנות שיעור מדעים אפקטיבי ללמידה פעילה?
(מוטיבציה חיובית ללמידה, מעורבות הלומד בלמידה ותהליכי משוב מקדמים ובונים של המורה)
- במעגל משמעות המורה לתלמידיו:
אלו יוזמות ופעילויות בית ספריות יביאו לכך?
כיצד לערב את התלמידים שלך בהן, כך שיחוו את משמעות המורה עבורם בהקשר לפעילות הבית ספרית?

המורה כמפקד או מנהיג?

מטרת המפקד: לגרום לאחרים לעשות (או לא לעשות) דברים כרצונו
פועל בכוח סמכות פורמלית: מצווה, מעניש, מתגמל

מטרת המנהיג: לגרום לאחרים לראות דברים כפי שהוא רואה, ומתוך כך
גם לנהוג ולעשות דברים.
פועל באמצעות מקורות כוח אישיים: מקצועיות, דוגמא אישית, כישורים בין
אישיים ועוד.

"התחלתי **"לא לשים"** על המורה שלי, **צ'טוט**, ושראיתי שבעצם **אין לה 'עמוד שדרה'**. או שהיא מתעלמת בכלל ממה שאנחנו עושים בכיתה, כאילו היא לא שם ולא רואה איך אנחנו מפריעים, או שהיא מתעצבנת עלינו ו'זורקת' לנו עונשים, שאחר כך היא לא מבצעת אותם. היא צריכה להיות יותר תקיפה, אבל לא יותר מדי, כי אז אנחנו נשנא אותה, והיא צריכה גם להקשיב לנו יותר. למשל, היא דורשת שלא נצעק אבל היא בעצמה צועקת, וכשאנחנו אומרים לה את זה, היא לא מוכנה להקשיב לנו ומתרצת את זה בכל מיני תירוצים".

להקשיב לזולתי

להסביר את עצמי

לחפש פיתרון מוסכם

להיות ברור

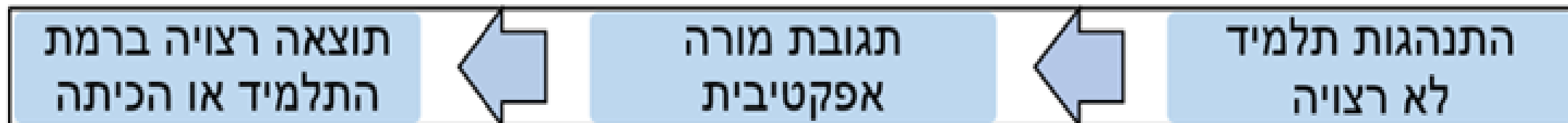
להיות ענייני

להיות נחוש

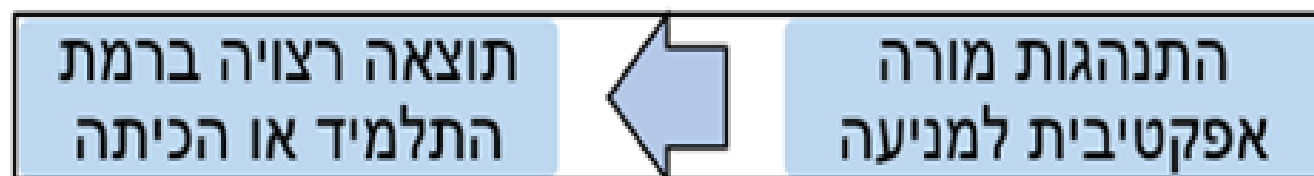
מקור: מצגת סמכות דיאלוגית, חיים עמית, פסיכולוג חינוכי

למידה פעילה, רגשית וחברתית בכיתת המדעים

ד"ר דידי מרצ'ק

תגובות מיידיות למצבים בכיתה: מתחיל באירוע שלילי, מייד וקצר טווח

מניעת תהליכים לא רצויים

מניעת התנהגויות לא רצויות: מתחיל בחשיבה חיובית והערכות של המורה, ארוך טווח

לדוגמא:

סיטואציה לא רצויה: תלמידים ללא הרגלי למידה, לא מקיימים את הכללים המאפשרים ניהול כיתה

התנהגות לא-אפקטיבית של מורים: מזכירים שוב ושוב את הרגלי הלמידה וכללי ההתנהגות, תוך כדי כעס והאשמת התלמידים על הצורך לחזור שוב על הכללים.

תוצאה לא רצויה: התלמידים מתעלמים מהמורה והמורה מיואש ומאבד מוטיבציה

טיפים להתנהגויות אפקטיביות של מורה:

1. שינוי גישה ונקודת מבט: מניחים שהתלמידים שכחו את הכללים אחרי הקורונה. לכן, קובעים את הכללים והגבולות מחדש ביחד עם התלמידים, כללים אופטימאליים שיאפשרו ניהול כיתה. מנסחים אותם באופן מפורש וגלוי על פוסטר ומדגישים את ההיגיון שעומד מאחורי כל כלל/נורמה.

2. תאום ציפיות לגבי הכללים: מציגים את הכללים בפני התלמידים וקובעים איתם מראש מהן הסנקציות במקרה של הפרת כלל,

3. "להכניס אוורור" למצבי מתח בעזרת הומור, ובדרכים נוספות

סדנא 1 - דרכי התמודדות עם קשיי מורה בניהול הכיתה ובשמירת סמכות מורית

1. הציגו בסבב בחדרי הזום את הקושי בסיטואציה שחוויתם בניהול כיתה ושמירת סמכות מורית או שנחשפתם אליו באמצעות הצפייה בסרטון (2 דקות למשתתף/ת).
2. כקבוצה - בחרו שלוש התנהגויות תלמיד/ה לא רצויות הפוגעות בניהול הכיתה או הלמידה והציעו טיפים להתנהלות מתאימה של מורה בסיטואציה המתוארת.
3. בארגון הטיפים היעזרו בתרשים המבטא שרשרת של תגובות ותוצאות.
4. העלו את הסיטואציות והטיפים למצגת שיתופית

שיתוף בתוצרים ודיון בסדנה 1

מצגת שיתופית

סדנה 2 - שילוב היבטים רגשיים והתנהגותיים בעיצוב שיעור אפקטיבי

1. בחרו שיעור טיפוס במדע וטכנולוגיה, כזה שרובכם מלמדים בדרך כלל.
דונו: מה הייתם משנים בשיעור זה כדי שהשיעור ייחרת בזיכרונם של התלמידים כשיעור משמעותי עבורם, שיעור שהוא חוויה חיובית ומעוררת מוטיבציה חיובית ללמידה?
2. הכינו מתווה רעיוני של שיעור. התייחסו לנקודות הבאות:
 - השיעור נותן מענה להיבט הרגשי חברתי וחוויתי (חושי-תנועתי) בלמידה ולא רק להיבט קוגניטיבי.
 - השיעור נותן מענה לשונות לומדים- אופני חשיבה ולמידה שונות.
 - הפתיחה מעוררת סקרנות והתכווננות ללמידה.
 - השיעור כולל משימות למידה חווייתיות ומאתגרות המזמנות למידה פעילה ואינטראקציה בין לומדים.
 - ההמשגה משולבת בלמידה פעילה וחוייתית.
 - סיום השיעור מזמן תהליכי משוב ורפלקציה, חגיגת הצלחות וחיזוקים לתלמידים.
3. הציגו את המתווה הרעיוני של השיעור בשקף במצגת השיתופית.

חומרי עזר

חומרי עזר:

-
1. טבלת טיפים להתנהגויות אפקטיביות של מורים – להתמודדות עם קשיי סמכות מורית וניהול כיתה
 2. אוגדן פעילויות ל"חינוך מכיל" – אתר מוטנט למורי מדע וטכנולוגיה בחט"ב
 3. אוגדן "ארגז כלים לגישור על פערים" – אתר מוטנט למורי וטכנולוגיה בחט"ב
 4. פרקטיקות להוראה איכותית – במרחב הפדגוגי

היבטים של הכלת לומד/ת

שלבי השיעור

איסוף התלמידים
ללמידה

פעילות פתיחה חווייתית
ורלוונטית ללומד

למידה פעילה משולבת
בהמשגה, תוך
התייחסות לשונות
לומדים

תרגול ויישום, תוך מתן
מענה לשונות לומדים

סגירת שיעור:
הערכה מעצבת למידה,
משוב בונה ומשקף
נקודות חוזק

דוגמאות לאסטרטגיות הוראה	היבטים של הכלת הלומד/ת (מחקר את ההיבטים שלא באים לידי ביטוי)
- מחכים בפתח הכיתה – מקבלים כל תלמיד/ה בחיוך, שואלים שאלות התעניינות, וכדומה. "כרטיס כניסה" הכולל סרטון, אנימציה, חידה תשבץ - מבדק ידע קודם קצר המשלב טקסט ותמונה רלוונטיים לעולם הלומדים - פעילות מעוררת מוטיבציה לידע חדש Know-Want-Learned	
- למידה התנסותית משלבת תצפית והסבר POE – Predict-Observe-Explain - למידה חוץ-כיתתית משלבת תצפית וחקר - למידה מתוקשבת בעזרת "שומנים והדמיות" - המחשה בעזרת למידה חושית-תנועתית - שילוב מארגנים חזותיים של ידע ומיומנויות	
- למידה בעזרת משחקים ומשחק - למידה בקבוצות הסרונגיות - שילוב תנועה לשם הלמידה - למידה בשילוב כלים שיתופיים - שילוב מיומנויות חשיבה יצירתית - לוחות בחירה של פעילויות - איתי לידי במרחב הפיסי והווירטואלי	
- משוב/הערכה בעזרת "שרשרת פתקיות" - הערכת עמיתים - דמיון מודרך על מה שנלמד ונחוה - משימת אוריינות מתוקשבת עם בדיקה עצמית - לחסי"ב: כרטיסי הלל הכוללים שאלות רפלקציה ומטה-קוגניציה - יצירת מוטיבציה לשיעור הבא.	

שיתוף בתוצרים ודיון בסדנה 2

מצגת שיתופית

התחלנו בשיר, המשכנו בסערה ונסיים ברגע של שקט...

מוריה רוזנברג, המרכז לחינוך קשוב ואיכפתי

עמותה חינוכית המתמחה בלמידה חברתית-רגשית מבוססת מיינדפולנס
וחמלה. לטיפול חוסן ואכפתיות בחברה הישראלית. בקרו באתרנו –

www.educare.co.il מצאו אותנו בפייסבוק -

www.facebook.com/educare.il להצטרפו לקבוצת הוואטסאפ השקטה,

להשראה ועדכונים -

<https://chat.whatsapp.com/CG38tzUtVA32XFwFBK3IrD>